

Aan
de Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp
Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Beroepsonderwijs
en volwasseneneducatie 1945-1995/1996 - (ministerie van OCenW)

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 310 66 86
Telefax 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Zeer geachte Staatssecretaris,

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Onderwijsraad u hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden voor het beleidsterrein Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie over de periode 1945-1995/1996.

U vroeg daarbij de Raad tevens om binnen drie maanden over dat ontwerp omtrent een aantal nader aangeduide aspecten advies uit te brengen. De Raad bericht u als volgt.

2. *Samenvatting van dit advies*

De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen - deze worden in de §§ 3 tot en met 4 nader uitgewerkt - zijn:

a. Procedureel

1. Het voorstel heeft alle procedurele voorbereidende stappen doorlopen; alle relevante stukken waren bij de adviesaanvraag gevoegd (§ 3.1.);
2. In de procedurele aspecten van de totstandkoming van het ontwerp wordt in de toegezonden stukken voldoende inzicht gegeven; in de inhoudelijke aspecten daarentegen niet (§ 3.2.);
3. Het feit, dat ondanks de aanvankelijke intentie daartoe bij de ambtelijke voorbereiding van het ontwerp geen extern deskundige is ingeschakeld, wordt betreurd (§ 3.3.);

b. Inhoudelijk

1. De Raad acht het een gelukkige omstandigheid, dat door middel van één geïntegreerd voorstel de actoren minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Onderwijsraad tegelijkertijd en derhalve in onderlinge samenhang konden worden behandeld (§ 4.1.);
2. Bij verder en later beraad over de nog ontbrekende selectielijsten van andere actoren zal tevens moeten worden gezien of de onder 1 bedoelde lijst, ook al is deze dan inmiddels vastgesteld, alsnog wijziging behoeft (§ 4.1.)

Datum

26 februari 1998

Uw kenmerk

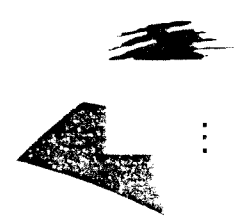
97.866.RWS/JW

Uw brief van

04.12.1997

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

3. De verdere voorbereiding van een selectielijst in dezen voor de colleges van Provinciale en Gedeputeerde Staten verdient in verband met hun archiefwettelijke zelfstandige positie en verantwoordelijkheid nadere aandacht (§ 4.1.);
4. De selectiedoelstelling en -criteria zijn gehanteerd op de wijze die daarvan mag worden verwacht (§ 4.2.);
5. Ten onrechte zijn geen op de onderhavige materie specifiek geënte selectiecriteria gehanteerd; de Raad pleit voor grotere alertheid in dezen (§ 4.2.);
6. De Raad gaat ervan uit, dat tijdens het driehoeksoverleg zowel het administratief belang als het belang van de recht- en bewijszoekenden genoegzaam zijn gewaardeerd (§ 4.3.);
7. Voor wat betreft de inhoudelijke beoordeling van het historisch belang heeft de Raad zich geconformeerd aan het tijdens de openbare tervisielegging van het ontwerp ingebrachte commentaar; de Raad plaatst daarbij slechts een aanvullende kanttekening (§ 4.3.);
8. Voor zover de ontwerp-lijst betrekking heeft op handelingen van na 1996 meent de Raad, dat het ontwerp wel als instrument voor de ordening van de desbetreffende archiefbescheiden kan worden gehanteerd, doch nog niet als selectie-instrument kan worden vastgesteld (§ 4.3.).

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

Naar aanleiding van de in de adviesaanvraag gestelde concrete vragen wordt in § 5 uiteengezet hoe deze in het advies beantwoording hebben gevonden.

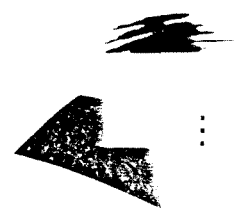
Tenslotte adviseert de Raad om na verwerking van zijn aanbevelingen over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden, voor zover deze betrekking heeft op de periode 1945-1995 (§ 6).

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

- 3.1. Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in de eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument (BSD) tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport (RIO) "De draden van de WEB. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie, 1945-1995/1996- (Zoetermeer, september 1997)".

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg (zoals voorgeschreven krachtens het bepaalde in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995), alsmede een exemplaar van het tijdens de openbare tervisielegging van de ontwerp-lijst ingebrachte commentaar en van uw zienswijze daarop¹.

¹ Uw zienswijze is nog steeds toegevoegd als "annex bij het (verslag van het) ingevolge artikel 5, sub d., jo 2, van het Archiefbesluit 1995 gevoerde driehoeksoverleg". In eerdere adviezen heeft de Raad er reeds op gewezen deze "annexering" een onjuiste en onwenselijke koppeling te achten. Korthedshalve zij in het bijzonder verwezen naar § 3.4 van het advies van 4 november 1997, nr. arc-97.1466/2 inzake de ontwerp-Selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Wetenschappelijk Onderwijs, Openbare en Bijzondere Universiteiten, vanaf 1985.

De Raad heeft voornoemde stukken bij de voorbereiding van dit advies betrokken.

- 3.2. Op grond van de zoëven genoemde stukken komt de Raad tot de slotsom, dat de voorbereiding van de ontwerp-lijst alle vereiste procedurele stappen heeft doorlopen. In het bijzonder moet worden vermeld, dat uit het verslag van het driehoeksoverleg is gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe in het eerste lid van artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 genoemde personen.

Voor het overige meent de Raad, dat dit verslag een te globaal inzicht geeft in de inhoudelijke aspecten van de voorbereiding van het ontwerp. Als zodanig is hetgeen de Raad in zijn advies van 12 november 1997, nr. arc-97.6855/1 inzake de ontwerp-Selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Bosbouw, 1945-1995 over dit type verslaglegging heeft opgemerkt, grosso modo op het onderhavige verslag van toepassing. Dit bevreemdt te meer, omdat tegelijkertijd met deze adviesaanvraag door de Raad een adviesaanvraag betreffende een andere ontwerp-lijst van hetzelfde ministerie is ontvangen (zie hierover het Raadsadvies van 17 februari jl., nr. arc-98.1648/2), dat vergezeld was van een rapportage die wel aan inhoudelijk te stellen eisen voldeed.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

- 3.3. Uit bedoeld verslag blijkt, dat "aan het driehoeksoverleg (...), om een aantal redenen van organisatorische en personele aard binnen het ministerie van OC&W, geen vertegenwoordiger van het historisch veld (heeft) deelgenomen, hoewel dit in eerste instantie wel de intentie was". Hoewel de Raad hieruit afleidt, dat de gebleken obstakels kennelijk van een zodanige aard waren, dat die aanvankelijke intentie niet kon worden geëffectueerd, betreurt hij dit niettemin. Waar tot dusverre externe deskundigen bij de voorbereiding van ontwerp-lijsten zijn ingeschakeld - zo heeft hij in recente adviezen kunnen constateren - heeft dit tot positief te waarderen resultaten geleid. Hij vertrouwt er daarom op, dat de te dezen niet geëffectueerde intentie als een incidentele gebeurtenis moet worden beschouwd.

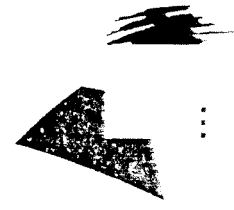
4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn, in de voorafgaande paragrafen vermelde, bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1.), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2.) alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3.).

4.1 *De reikwijdte van de ontwerp-lijst*

Het Basisselectiedocument (BSD) bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein van het beroepsonderwijs en de volwassenen educatie en de administratieve neerslag hiervan van alle op dit terrein werkzame actoren.

Uw adviesaanvraag heeft daarentegen slechts betrekking op de vaststelling van de desbetreffende selectielijsten voor:

- de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen als zelfstandig opererende actor,
- de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, voor zover deze handelt in samenwerking met collega-bewindslieden, alsmede
- de Onderwijsraad.

Dit biedt in ieder geval de gelegenheid om de handelingen van deze actoren en hun neerslag in onderlinge samenhang te bezien. Zoals de Raad in eerdere adviezen heeft gesteld, is hij er bepaaldelijk voorstander van, dat de - te beginnen met een institutioneel onderzoek - integrale benadering van een beleidsterrein tot en met het niveau van de vaststelling van afzonderlijke selectielijsten wordt gecontinueerd.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

Het werkveld van de andere op het onderhavige beleidsterrein werkzame actoren is echter thans niet aan de orde. Blijkens het verslag van het driehoeksoverleg zullen de aan hun handelingen gerelateerde ontwerp-lijsten te zijner tijd ter vaststelling worden ingediend. De Raad heeft begrip voor deze op praktische gronden gebaseerde aanpak. Toch impliceert dit, dat bij het verdere en latere beraad over deze ontwerp-lijsten wel eens zou kunnen blijken, dat een betere samenhang met reeds vastgestelde lijsten kan worden bereikt door aanpassing van die lijsten. De Raad pleit er daarom voor, dat men bij dit beraad hierop bijzonder alert zal zijn.

Als aparte actoren zijn in het BSD voor wat betreft het terrein van de volwasseneneducatie ca. ook de handelingen van de colleges van Gedeputeerde en Provinciale Staten beschreven: als actoren op dit terrein op zich niet ten onrechte. Wel vraagt de Raad zich af of dit in dit verband ook moet leiden tot vaststelling van een voor deze organen geldende selectielijst.

Deze hebben immers op grond van de Archiefwet 1995 een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de selectie van de "eigen" archiefbescheiden. Het initiatief tot het ontwikkelen van een selectiebeleid behoort daarom van hen uit te gaan. Hetgeen in het BSD wordt vermeld, is terzake een interessante handreiking, maar formeel niet meer dan dat. Bovendien wijst de Raad er op, dat voor zover hem bekend, de provincies een andere dan de PIVOT-selectie methode hanteren voor de opstelling van selectielijsten archiefbescheiden. Naast noodzakelijk overleg over de afstemming op het niveau van te bewaren respectievelijk te vernietigen informatie, zal dan ook de vraag of het in het BSD terzake gedane voorstel zich verdraagt met die provinciale aanpak nader moeten worden besproken.

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en -criteria

De Raad is gebleken, dat als selectiedoelstelling is toegepast het uitgangspunt, dat "de te bewaren gegevens (...) een reconstructie van het overheidshandelen op hoofdlijnen ten opzichte van haar omgeving mogelijk (moeten) maken". Daarbij is, anders dan inmiddels gebruikelijk, niet nadrukkelijk vermeld, dat óók rekening is gehouden met het aspect van het veilig stellen van bronnen voor de kennis van de

Nederlandse samenleving en cultuur. De Raad beschouwt dit laatste evenwel als een abusievelijke omissie.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria heeft de Raad kunnen vaststellen, dat deze overeenstemmen met de standaardcriteria, zoals deze sedert 1994 in het kader van PIVOT-projecten worden gehanteerd.

Daarnaast is hem gebleken, dat bijzondere, meer op de gegeven situatie toegesneden, selectiecriteria niet zijn geformuleerd. Helaas is echter niet vermeld, waarom dat in dit geval kennelijk niet noodzakelijk werd geacht. De Raad is om de navolgende redenen van oordeel, dat er in de concrete situatie voldoende aanleiding bestond om hieraan tijdens de voorbereiding van het ontwerp juist wel expliciete aandacht te schenken.

In de Inleiding op de ontwerp-lijst (§ 4.1. Doelstelling van de selectie) wordt, na een uiteenzetting over de hoofdlijnen van de rijksoverheidsbemoeyenis op het onderhavige beleidsterrein, onder meer gesteld, dat "de hoofdlijnen ten aanzien van het *bijzonder onderwijs* (.....) bovendien voor een deel bestaan *bij de gratie van de afwijkingen* op de wettelijke voorschriften (cursivering door de Raad)". Ondanks deze stellige conclusie wordt over de gehanteerde selectiecriteria medegedeeld, dat volstaan kon worden met toepassing van de algemeen criteria en dat derhalve van de mogelijkheid om specifieke criteria te formuleren en te hanteren geen gebruik behoefde te worden gemaakt. Op zich kan dit terecht zijn: bij voorbaat behoeft immers niet te worden uitgesloten, dat zelfs in geval van aperte afwijkingen de algemene selectiecriteria niet (kunnen) voldoen. Niettemin is de Raad van oordeel, dat het beter zou zijn om in gevallen, waarin afwijkingen dominant zijn, expliciet te onderzoeken - en zulks ook te verantwoorden - of daarop toegesneden selectiecriteria zouden moeten worden geformuleerd. Dit bevordert niet alleen het inzicht in het voorstel bij degenen, die na de ambtelijke voorbereiding ervan tot enigerlei vorm van betrokkenheid bij de beoordeling, advisering en vaststelling van respectievelijk over de ontwerp-lijst worden geroepen, maar daardoor wordt ook het aspect van de verantwoording van gedane keuzen verdiept en dus versterkt. De Raad pleit er daarom voor, dat voortaan dit soort specifieke situaties - zeker wanneer deze normerend (blijken) te zijn voor het beleid van de rijksoverheid - steeds nadrukkelijk worden verkend en tevens wordt verantwoord hoe hiermee is omgegaan.

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

4.3. *De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit bedoelde belangen*

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat *het administratieve belang*, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de desbetreffende zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met *het belang van de recht- en bewijszoekenden* voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de invalshoek van *het belang van het historisch onderzoek* heeft de Raad gemeend zich in beginsel te kunnen conformeren aan het naar aanleiding van de openbare tenvisielegging ingebrachte commentaar (zie § 3.1.). Omtrent de concrete inhoud van het voorstel beperkt de Raad zich daarom tot enkele opmerkingen van algemene aard.

In het ontwerp is diverse malen sprake van handelingen met betrekking tot de vaststelling van nader aangeduide modellen. Deze handelingen zijn deels ter bewaring, deels ter vernietiging gewaardeerd. Hoewel de Raad in het algemeen met de gedane voorstellen kan instemmen, kan hij niettemin niet alle gemaakte keuzes voldoende op hun inhoudelijke merites beoordelen. Dit geldt in het bijzonder de vraag of modellen die (direct) gerelateerd zijn aan ter bewaring gewaardeerde administratieve neerslag óók tot bewaring zijn bestemd. Hij pleit er daarom voor, dat het voorstel op dit aspect nog nader wordt gezien.

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

In de ontwerp-lijst wordt een onderscheid tussen actoren op het onderhavige beleidsterrein gedurende het tijdvak 1945 - 1995 en voor een in 1996 aanvangend tijdvak van verder onbepaalde duur. Voor wat betreft het tweede tijdvak doet zich de situatie voor, dat in feite wordt gevraagd om, mede van uit een historisch perspectief, een oordeel te geven over de waardering van nog te verrichten handelingen en dus nog te vormen administratieve neerslag. In zijn recente advies van 17 februari 1997, nr. 98.1650/2 inzake de ontwerp-selectielijst Beleidsterrein Politie 1994-2016 heeft de Raad aan zijn bedenkingen hiertegen ruime aandacht besteed. Korthedshalve verwijst hij in het bijzonder naar § 6. van dat advies. De door hem daaraan verbonden conclusies dienen naar de onderhavige ontwerp-lijst te worden geëxtrapoleerd, hetgeen inhoudt dat bedoeld onderdeel van de onderhavige ontwerp-lijst wel als instrument voor de ordening van de desbetreffende archiefbescheiden kan worden gehanteerd doch dat vaststelling ervan als selectie-instrument tot een later moment dient te worden aangehouden.

5. *Afdoening van uw adviesaanvraag*

In uw adviesaanvraag heeft u de Raad mede verzocht om over de onderhavige selectielijst advies uit te brengen aan de hand van een aantal met name aangeduide aspecten.

Voor wat betreft zijn algemene reactie op deze vragen verwijst de Raad naar § 7 van zijn recente advies van 4 november 1997, nr. arc.97.1466/2 inzake de ontwerp-selectielijst archiefbescheiden Beleidsterrein Wetenschappelijk Onderwijs, Openbare en Bijzondere Universiteiten.

Tegen dezelfde achtergrond volstaat de Raad ook thans met het aangeven van de relatie tussen de door u gestelde vragen en de verschillende onderdelen van dit advies. Deze vragen betreffen -in enigszins verkorte vorm-:

- a. Is bij de totstandkoming van de selectielijst voldaan aan de eisen der zorgvuldigheid ?
- b. Is de systematiek van de selectielijst duidelijk en voldoende consistent ?

* Verwezen wordt naar § 3 van dit advies.

c. Wordt met de voorgestelde waardering de in de selectielijst beschreven selectiedoelstelling behaald?

d. Is aangegeven wat de selectiedoelstelling is en welke de gehanteerde selectiecriteria zijn:

1. selectiedoelstelling
2. selectiecriteria, met toelichting
3. de gebruikte selectie-aanwijzingen met eventuele toelichting?

* Verwezen wordt naar de § 4 van dit advies.

e. Komen de functies van het verslag van het driehoeksoverleg voldoende tot uiting:

- inzicht in proces totstandkoming selectielijst
- verantwoording van zorgvuldigheid
- verantwoording van de wijze waarop met de in artikel 2, eerste lid, onder c. en d. genoemde belangen rekening is gehouden?

*U zie de §§ 3 en 4 van dit advies.

Pagina

7

Ons kenmerk

arc-98.1649/2

6. *Advies*

De Raad adviseert u om, alvorens van uw kant aan de vaststelling van de onderhavige selectielijst archiefbescheiden - althans voor zover deze betrekking heeft op de periode 1945 - 1995 - mede te werken, te bevorderen, dat het ontwerp ervan overeenkomstig bovenstaande aanbevelingen wordt aangepast.

Dit advies is voorbereid door de Uitvoeringscommissie voor de Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder het voorzitterschap van het lid van de Raad mw drs E.A.G. van den Bent. Secretaris is mr L. Lieuwes.

Met de meeste hoogachting,

J. Jessurun
Voorzitter

mr drs A. Nicolai
Algemeen secretaris